
UTICAJ ZAKONODAVSTVA O SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANSIRANJU TERORIZMA NA OKRUŽENJE ZA DELOVANJE GRAĐANSKOG DRUŠTVA

Bojana Selaković, programska direktorka

Udruženje građana za demokratiju i građansko obrazovanje "Građanske inicijative"

IZAZOVI U PRIMENI FATF PREPORUKE BROJ 8

Neusklađenost sa međunarodnim dokumentima i standardima ljudskih prava u drugim oblastima

Neuvažavanje heterogenosti pojma "neprofitne organizacije"

Neuvažavanje specifične pravne prirode neprofitnih organizacija, posebno specifičnosti uloge osnivača i članstva

Čest manjak ljudskih i administrativnih kapaciteta

Uspostavljanje mehanizama kontrole obima finansijskog priliva

Uvođenje restriktivnih mera kojima se sužava prostor za građansko delovanje (Madjarska, Turska)

**MEĐUNARODNA
RADNA GRUPA ZA
FINANSIJSKE MERE
U BORBI PROTIV
PRANJA NOVCA
(FINANCIAL ACTION
TASK FORCE – FATF)**

**2015. usvojen novi
dokument o najboljim
praksama za neprofitne
organizacije (Best
Practises Paper on NPOs -
BPP)**

FATF BPP PREPORUKE

UVAŽAVANJE DOSTIGNUTIH STANDARDA

U OBLASTI SLOBODE
UDRUŽIVANJA I IZRAŽAVANJA I
MEĐUNARODNOG
HUMANITARNOG PRAVA

CILJANA PROCENA RIZIKA

U ŠIROKOM
PARTICIPATIVNOM PROCESU

PREDNOST POSTOJEĆEM OKVIRU U ODNOSU NA NOVE MERE

PRIZNAVANJE
SAMOREGULACIJE

FATF PRIMERI DOBRE PRAKSE

- Kanada, Novi Zeland, Velika Britanija imaju dostupne online platforme sa podacima o organizacijama, strukturi i aktivnostima
- Kanada ima izrazito ciljanu procenu rizika, čak u okviru jedne grupe NPO, ne podležu sve merama prevencije
- U Norveškoj sve NPO koje su mapirane u rizičnoj grupi ujedno koriste i državnu finansijsku podršku pa svakako podležu dodatnim kontrolama. Donacije iz inostranstva nadgledaju Norveška Agencija za Razvojnu pomoć i Ministarstvo spoljnih poslova
- Francuska na sajtu Ministarstva finansija ima dostupne informacije o znacima upozorenja u finansijskom poslovanju: visok protok gotovinskog novca, prilivi i odlivi na privatne račune, nedostatak finansijskih transakcija za materijalne troškove poslovanja ili aktivnosti

MONEYVAL IZVEŠTAJ 2017

REGIONALNI PREGLED

- Turska: veoma usklađeno zakonodavstvo sa MONEYVAL preporukama
- Slovenija, Hrvatska, Crna Gora, Makedonija, Srbija: delimično usklađeno zakonodavstvo
- Albanija i Bosna i Hercegovina: zakonodavstvo nije usklađeno

STUDIJA SLUČAJA

SLOVENIJA

Na prvobitni nacrt zakona koji uređuje oblast pranja novca OCD su imale brojne primedbe, uključujući i neusaglašenost sa ustavnim garancijama za slobodu udruživanja. U konsultativnom procesu, veliki broj primedbi je uvažen.

Nakon toga Agencija je u tesnoj saradnji sa OCD radila na realizaciji MONEYVAL preporuka. U zajedničkoj i koordinisanoj akciji, na većinu preporuka su se mogli primeniti postojeći propisi i mehanizmi što je i konstatovano u narednom izveštaju

STUDIJA SLUČAJA

SLOVENIJA

Sistem osiguranja standarda kvaliteta za NVO u Sloveniji je samoregulatorni sektorski mehanizam koji nije obavezujući.

Zbog uvažavanja heterogenosti sektora prepoznaje različite nivoe standarda organizacija.

Jedan od najvažnijih indikatora standarda jeste javno objavljivanje podataka o finansijskom poslovanju na veb stranici organizacije prema smernicama o minimalnim standardima za finansijsku transparentnost.

SRBIJA: HETEROGENOST NEPROFITNOG SEKTORA

ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

DOBROVOLJNI OBLICI
ORGANIZOVANJA GRAĐANA
KOJI NASTAJU PRIVATNIM ILI
PRAVNIM DOKUMENTOM ČIJI
JE CILJ ZAŠTITA INTERESA
NEKE DRUŠTVENE GRUPE ILI
DRUŠTVA U CELINI I NISU DEO
SKTRUKTURE VLASTI
(KANCELARIJA VLADE
REPUBLIKE SRBIJE ZA
SARADNJU SA CIVILNIM
DRUŠTVOM)

POSTOJEĆE FORME U SRBIJI U SMISLU FATF DEFINICIJE NPO

- UDRUŽENJA GRAĐANA
- FONDACIJE I ZADUŽBINE
- STRUKVNA UDRUŽENJA
- VERSKE ORGANIZACIJE
- SAVETI NACIONALNIH
MANJINA
- SPORTSKA UDRUŽENJA
- PRIVREDNE KOMORE
- NEFORMALNE GRUPE

SRBIJA: STATISTIKA NEPROFITNOG SEKTORA (APR)

UDRUŽENJA
30.646

STRANA UDRUŽENJA 70

FONDACIJE I
ZADUŽBINE
782

STRANE ZADUŽBINE I
FONDACIJE 26

SPORTSKA
UDRUŽENJA I
SAVEZI
13.854

KOMORE 15

SRBIJA: KOMPLEKSNOST PRAVNOG OKVIRA

- Ustav Republike Srbije, Član 55 (eksplicitna garancija, registracija bez prethodnog odobrenja uz 3 slučaja ograničenja u skladu sa međunarodnim standardima za slobodu udruživanja.
- Međunarodne konvencije koje je ratifikovala Republika Srbija
- Zakon o udruženjima, Zakon o zadužbinama i fondacijama, Zakon o sportu, Zakon o crkvama i verskim zajednicama, Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, Zakon o komorskom sistemu
- Drugi sektorski propisi značajni za svakodnevno funkcionisanje
- U procesu usvajanja je Strategija stvaranja podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva (KOCD i MDULS)
- **Agencija za privredne registre vodi registre: udruženja, stranih udruženja, fondacija i zadužbina, uključujući i strana predstavništva, sportskih udruženja i privrednih komora, uključujući i strana predstavništva**

SRBIJA: ZAKON O UDRUŽENJIMA

- Moderan zakon koji omogućava registraciju udruženja u jednostavnoj proceduri
- Obavezni organi: skupština i lice ovlašćeno za zastupanje
- Ciljevi, oblasti delovanja, način upravljanja i druga pitanja uređuju se Statutom. Mogu da vrše one aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni njegovim statutom
- Mogu da realizuju i aktivnosti od javnog interesa
- Dozvoljeni načini finansiranja: članarine, dobrovoljn prilozi, donacije i pokloni (u novcu ili naturi), finansijske subvencije, ostavine, kamata na uloge, zakupnine, dividende i drugi zakonom dozvoljeni načini
- Nadzor vrši ministarstvo nadležno za poslove uprave preko upravnih inspektora
- U kaznenim odredbama prepoznaje privredne prestupe i prekršaje

OBAVEZE SRBIJE U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

Smernice Evropske unije za podršku civilnom društvu u regionu proširenja 2014-2020 donose set indikatora kojima se prati napredak država kandidata za članstvo u oblasti podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva. Indikatori podrazumevaju lak i brz način registracije, male troškove registracije, nemešanje države u unutrašnja pitanja OCD, sprečavanje zloupotreba nadzora i kontrole, prepoznavanje i finansiranje neformalnih grupa itd. Nalazi po ovim indikatorima ulaze u redovne izveštaje o napretku.

OCD I PROPISI PROTIV SPREČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA U SRBIJI

U smislu primene postojećih propisa, organizacije civilnog društva u Srbiji su izjednačene sa drugim pravnim licima.

U odnosu na druge kategorije pravnih lica u Srbiji, OCD imaju specifične karakteristike u odnosu na cilj osnivanja, način delovanja i izvore finansiranja.

U smislu relevantnih međunarodnih propisa u ovoj oblasti, OCD u Srbiji predstavljaju izuzetno heterogen skup.

SRBIJA: DALJI KORACI

- Obaveze udruženja, zadužbina i fondacija se u odnosu na zahteve iz globalnog okvira značajno razlikuju u odnosu na ostale neprofitne organizacije
- Javno su dostupni podaci o udruženjima, fondacijama i zadužbinama na sajtu APR koji uključuju i lične podatke lica ovlašćenih za zastupanje, statut i godišnje finansijske izveštaje. Razmotriti dopunu javno dostupnih podataka
- Ove organizacije poseduju značajan stepen svesti o potrebi veće transparentnosti, usled nasleđenog lošeg imidža iz prethodnog perioda i snažnijeg povezivanja sa građanima. Prema istraživanju Građanskih inicijativa, 77% OCD je svesno potrebe i značaja javnog objavljivanja rezultata o njihovom poslovanju.
- Pojedine OCD u Srbiji koje su prepoznate od strane države kao pružaoci određenih usluga prolaze različite procese licenciranja i tako su predmet i dodatnih kontrola (socijalna zaštita, obrazovanje) i moraju da ispune iste uslove kao drugi privredni subjekti da bi obavljale određene aktivnosti

SRBIJA: DALJI KORACI

- Mapirane su aktivnosti među različitim grupama udruženja u cilju uspostavljanja sistema za osiguranje kvaliteta (NAPOR u omladinskom radu, MODS među organizacijama koje se bave decom, Trag fondacija za organizacije koje prikupljaju donacije od građana i privrede).
- Građanske inicijative su nakon iniciranja Etičkog kodeksa koji su potpisale 152 organizacije započele širok konsultativni proces za uvođenje sektorskog mehanizma samoregulacije i uradile početnustudiju koja pokazuje raširenu svest o potrebi osiguranja kvaliteta u radu OCD.
- Neprofitne organizacije u Srbiji imaju iste obaveze u smislu propisa iz oblasti kontrole pranja novca i finansiranja terorizma. Postojeći mehanizmi omogućuju uvid NBS u sve ino novčane tokove.
- Zbog toga je potrebno detaljno i participativno mapiranje rizika među svim grupama neprofitnih organizacija i usklađivanje aktivnosti i obaveza
- Dostignuti stepen standarda u slobodi udruživanja ne bi trebalo ugrožavati usled nemogućnosti kontrolisanja pojedinih grupa udruženja (verske organizacije), već kreirati specifične i ciljane mehanizme.

HVALA NA PAŽNJI

